

TILSTEDE

**— FRA FENGSELGANGER
TIL EUROPARÅDET,
HVER DAG, FOR DEM
SOM TRENGER DET MEST**

ROSA

ÅRSRAPPORT 2025

**DEN NASJONALE
DØGNÅPNE HJELPELINJEN
MOT MENNESKEHANDEL
22 33 11 60**

Innhold

Tilstede	4
Om ROSA	6
Nøkkeltall i 2025	7
Året i bilder	8
Nasjonal hjelpelinje mot menneskehandel	10
Menneskehandel i 2025	16
Utnytting i gråsonene	20
Asylsøkere med bistand fra ROSA	22
Identifisering og oppfølging av ofre for menneskehandel i fengsler	24
Menneskehandel som rettsstatlig utfordring	27
Adora – når kunnskap blir frihet	30
Rett til å arbeide – arbeidstillatelse	32
ROSA i mediene	34
Fra rettigheter til realitet – ingen gjør dette alene	36
Samarbeid i Østersjøregionen – kunnskap på tvers av grenser	38
Samarbeid, påvirkning og internasjonalt engasjement	39
En hjertelig takk til våre støttespillere ♥	42

Tilstede

I 2025 har ROSA vært tilstede. På krisesentrene, i fengselsganger og på Stortinget. Ved siden av kvinner som har overlevd det utenkelige, og i møterom der politikk formes. Vi har stått i rettsalen, reist til Europarådet, undervist grensevakter og møtt en dronning som ville lytte. Vi har vært der når telefonen ringer, og der måneder senere når det endelig løsner.

Tilstede er ikke en metafor. Det er en arbeidsform.

2025 var også jubileumsåret. ROSA fylte 20 år – og det både var og er et øyeblikk som fortjener å bli kjent. Ikke for å feire oss selv, men for å løfte frem det som faktisk har skjedd: over 800 mennesker bistått. Over 26 000 henvendelser besvart. Over 2 100 kartlegginger gjennomført. Bak hvert tall er et ansikt vi husker.

Jubileet minner oss også på noe ubehagelig: At ROSA fortsatt er like nødvendig i dag som i 2005. Menneskehandel skjer fortsatt. I verden, og i Norge.

De offentliggjorte Epstein-dokumentene har igjen minnet verden på hva seksuell utnyttelse og menneskehandel faktisk innebærer: systematisk misbruk av makt, av sårbarhet, av unge jenters og kvinners kropp og liv – og staters og institusjoners unnfalhet. Både FNs Palermo-protokoll og Europarådskonvensjonen forplikter stater til aktivt å avdekke, beskytte ofre, og straffeforfølge menneskehandel. Det holder ikke å vedta protokoller og ratifisere konvensjoner. Det krever at noen er til stede – nær ofrene, nær systemene. Og det krever at de varsler: EMK artikkel 4 pålegger stater en aktiv plikt til å handle der det foreligger begrunnet mistanke om menneske-

handel — og ifølge EMDs dom i Rantsev mot Kypros og Russland (2010) kan unnlatelse av å reagere i seg selv utgjøre et konvensjonsbrudd. Europarådskonvensjonen (artikkel 10) forsterker dette gjennom en eksplisitt identifiseringsplikt, og i norsk rett er meldeplikten for offentlig ansatte og en rekke yrkesutøvere ikke valgfri — den er juridisk bindende.

I år har vi bistått 58 voksne, en 127 prosent økning i førstegangshenvendelser om mulig menneskehandel, og møtt stadig mer komplekse saker – nye opprinnelsesland, nye utnyttelsesformer, nye juridiske utfordringer. Systemet har sviktet noen av dem vi har prøvd å hjelpe.

Og så, i november, kom beskjeden som traff oss som et slag: Justis- og beredskapsdepartementet informerte ROSA om at våre øremerkede midler i statsbudsjettet vil fjernes fra 2027. Vi var genuint overrasket – og dypt bekymret. Dette skjer samtidig som henvendelsene til hjelpelinjen øker dramatisk, mens menneskehandel tar nye former og krever mer spesialisert innsats enn noensinne. Det skjer i et år der Norge nettopp har lansert en nasjonal strategi mot menneskehandel for 2025–2030, der staten selv slår fast at innsatsen skal styrkes.

Det er en grunnleggende motsetning som ikke kan stå uimotsagt: man kan ikke på den ene siden vedta en nasjonal

strategi mot menneskehandel, og på den andre siden undergrave finansieringen av dem som hver dag realiserer den strategien i praksis. Øremerkede midler til ROSA er ikke en budsjettpost – de er en garanti for at Norges mest sårbare ofre faktisk får hjelp. Å fjerne dem sender et signal til ofrene, til bakmennene og til verdenssamfunnet om hva Norge egentlig prioriterer.

Vi aksepterer ikke det signalet. Og vi kommer ikke til å tie om det.

Det som bærer oss, er menneskene. Kvinnen som fullførte fagutdanning etter år under andres kontroll. Personen som ringte hjelpelinjen selv – fordi de endelig visste at det fantes noen å ringe til. Det er for dem vi kjemper. Det er for dem vi fortsetter.

Til alle samarbeidspartnere, advokater, krisesentre, frivillige og givere som har stilt opp i 2025: uten dere hadde vi ikke klart det.

Og til beslutningstakerne: vi er tilstede. Vi kommer til å fortsette å være det. For dem som trenger det – så lenge det trengs. Og vi forventer at dere er det også.

Silje Heitmann
Leder, ROSA

Det er en grunnleggende motsetning som ikke kan stå uimotsagt: man kan ikke på den ene siden vedta en nasjonal strategi mot menneskehandel, og på den andre siden undergrave finansieringen av dem som hver dag realiserer den strategien i praksis.

Om ROSA

ROSA er et nasjonalt hjelpetiltak og kompetansesenter mot menneskehandel, og står for Reetablering, Oppholdssteder, Sikkerhet, og Assistanse. ROSA ble etablert i 2005 av Krisesentersekretariatet, som fortsatt administrerer tiltaket. ROSA har et oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet, med et mandat som hviler på tre pilarer – og til sammen dekker de hele spennet fra det akutte til det strategiske.

ROSAs arbeid er forankret i Norges internasjonale forpliktelser – nedfelt i Europarådets konvensjon mot menneskehandel og FNs Palermoprotokoll. Disse avtalene er ikke bare juridiske dokumenter. De er løfter staten har gitt om at ofre for menneskehandel skal identifiseres, beskyttes og bistås. ROSA er et av de viktigste verktøyene Norge har for å innfri disse løftene i praksis – og for å bringe erfaringene fra det daglige arbeidet frem til beslutningstakere og i offentligheten.

ROSA finansieres primært over Statsbudsjettet, og mottar i tillegg et mindre prosjekttilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet, Kriminalomsorgen og Council of the Baltic Sea States.

Trygge oppholdssteder – når det haster

Kjernen i ROSAs arbeid er å sikre at antatte ofre for menneskehandel raskt får et trygt sted å være. ROSA koordinerer et landsdekkende tilbud om trygge oppholdssteder til antatte ofre for menneskehandel over 18 år.

ROSA sørger for at den som ankommer blir kjent med sine rettigheter, får tilgang til informasjon og bistand, og at krisesenterpersonalet som møter dem hver dag har den kunnskapen og støtten de trenger. Arbeidet skal være helhetlig, kontinuerlig og individuelt tilpasset – fordi ingen sak er lik en annen.

En døgnåpen hjelpetelefon – for alle som trenger den

ROSA drifter den nasjonale hjelpetelefonen for ofre for menneskehandel, i samarbeid med Oslo Krisesenter. Telefonen er åpen hele døgnet, hele året – og den er for alle: mulige ofre i enhver utnyttelsesform og av ethvert kjønn, fagpersoner i hjelpeapparatet, organisasjoner og privatpersoner som er bekymret for noen.

Hjelpelinjen er mer enn en krisetelefon. Den er en faglig ekspertenheter – et sted der offentlige etater kan få hjelp til å finne trygge botilbud, der en myndighetsansatt kan drøfte en bekymring anonymt, og der en person som endelig tør å ta kontakt får høre en stemme som tror på dem.

Strategisk samarbeid – for å endre systemet

ROSA løfter blikket utover enkeltsakene. Gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid med myndigheter, etater og organisasjoner bidrar ROSA til at kunnskap om menneskehandel spres, at statistikk og rapportering videreutvikles, og at erfaringene fra det daglige arbeidet faktisk påvirker politikk og praksis.

For det er ikke nok å hjelpe den enkelte – systemet selv må bli bedre. Det er derfor ROSA underviser, holder kurs, deltar i høringer og setter seg ved bordene der beslutningene tas.

Tre pilarer. Ett mål:
at ingen som er utsatt for menneskehandel i Norge skal stå alene.

Nøkkeltall i 2025

- ROSA bistod til sammen 58 voksne antatte menneskehandelsutsatte, og 2 medfølgende barn, i 2025
- 31 var nye i ROSA i 2025, mens 27 har mottatt bistand over flere år
- De 31 nye utsatte kom fra 18 land: 14 fra Sør-Amerika, 2 fra Afrika, 8 fra Europa, 6 fra Asia, og 1 fra Nord-Amerika
- Av de 31 nye utsatte ROSA bistod, var det hele 31% utsatte som selv tok direkte kontakt med ROSA for hjelp
- 74% av de identifiserte var utsatt for utnyttelse i prostitusjon
- ROSA bistod 11 asylsøkere som er utsatt for menneskehandel gjennom Treff Mottak som er mottaket ROSA drifter
- Hjelpelinjen mottok 1814 henvendelser i 2025, som er en økning på 47% fra 2024
- 159 av henvendelsene til hjelpelinjen var førstegangshenvendelser om mulig menneskehandel, som er en økning på 127% fra 2024

31

nye personer har mottatt bistand

11

asylsøkere gjennom Treff mottak

1814

henvendelser til hjelpelinjen

Fra Taushet til Handling: 20 år med ROSA

I 2025 fylte ROSA 20 år. Det var et øyeblikk for å se tilbake – og et løfte om å fortsette.

Da ROSA ble etablert i 2005, var menneskehandel for mange et fjernt fenomen. Virkeligheten traff raskt: kvinner som hadde levd under tvang og vold sto plutselig her – uten rettigheter, uten trygghet og ofte uten tro på at noen ville tro dem. Derfra startet arbeidet. Det har aldri vært enkelt.

På 20 år har ROSA bistått over 800 mennesker, mottatt mer enn 26 000 henvendelser og gjennomført over 2 100 kartlegginger. Bak hvert tall finnes et ansikt, en historie og et liv som fortjener respekt og verdighet.

Kampen er ikke vunnet. Menneskehandel finnes fortsatt – i nye former, på nye arenaer, med stadig mer komplekse nettverk. Allfor mange lever fortsatt i frykt. Derfor er ROSAs oppdrag like aktuelt i dag som for 20 år siden.

Til alle som har delt sine historier med oss: takk for at dere våget. Til ansatte, samarbeidspartnere og frivillige: takk for at dere står sammen med oss.

20 år med ROSA viser at endring er mulig. Vi lover å fortsette – til alle utsatt for menneskehandel får den beskyttelsen, rettighetene og respekten de har krav på. ❤️

Les historiene i ROSAs jubileumsmagasin https://www.rosanorge.no/wp-content/uploads/2025/09/ROSA-20ar_oppslag.pdf

Året i bilder

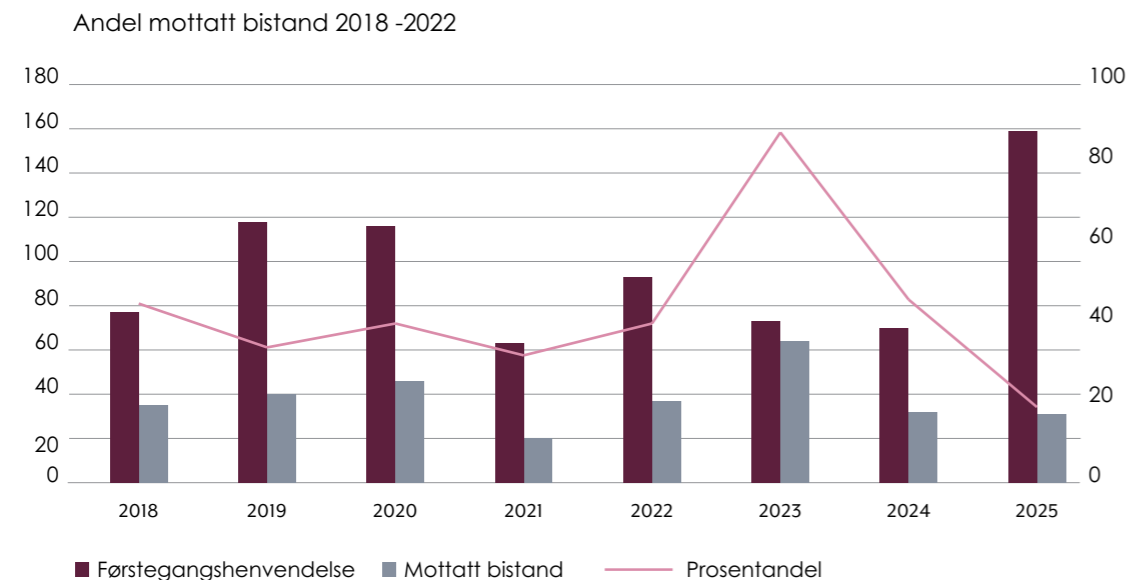
Nasjonal hjelpelinje mot menneskehandel

ROSA, i samarbeid med Oslo Krisesenter, drifter den nasjonale døgnåpne hjelpelinjen mot menneskehandel (22 33 11 60). Hjelpelinjen er en lavterskel, døgnåpen linje som alle kan kontakte ved spørsmål knyttet til menneskehandel, mistanke om menneskehandel, ved behov for kartlegging og identifisering, veiledning, eller ved spørsmål om bistand og oppfølging.

Hjelpelinjen betjenes av ansatte i ROSA på dagtid alle ukedager, og av Oslo Krisesenter kveld, natt og helg. Målgrupper er mulige menneskehandelsutsatte (i alle utnyttelsesformer og av alle kjønn), hjelpeinstanser, organisasjoner og privatpersoner.

Siden 2018 har hjelpelinjen vært finansiert over statsbudsjettet. Henvendelser registreres med hvem som ringer og hva samtalen gjelder, og de som ringer kan velge å være anonyme. Overordnet statistikk over antall henvendelser leveres av Telenor, men registreringen av innholdet i henvendelsene gjøres manuelt.

Henvendelser til hjelpelinjen
Antall henvendelser til hjelpelinjen økte fra 1233 i 2024 til 1814 i 2025, noe som tilsvarer en økning på 581 henvendelser (om lag 47 %). Erfaringer fra arbeidet med hjelpelinjen tyder på at omfanget av henvendelser i stor grad påvirkes av hvor godt tilbudet er kjent i ulike deler av tjenesteapparatet. Når ROSA gjennomfører målrettede kurs og informasjonsaktiviteter rettet mot offentlige myndigheter og ideelle aktører, observeres det ofte en etterfølgende økning i antall henvendelser. Dette indikerer at økt fenomenforståelse av menneskehandel, kombinert med bedre kjennskap til hjelpelinjen, bidrar til at flere potensielle saker identifiseres og meldes inn.

Utviklingen understreker betydningen av bred kunnskap om menneskehandel og om eksisterende hjelpetilbud. Mangelfull informasjon kan innebære en risiko for at personer utsatt for menneskehandel ikke blir identifisert eller får tilgang til sine rettigheter og tilpasset oppfølging.

Samtidig peker ROSA på at terskelen for å ta kontakt fortsatt kan være høy i enkelte deler av tjenesteapparatet. Særlig i offentlige etater kan usikkerhet knyttet til taushetsplikt og regelverk for informasjonsdeling føre til tilbakeholdenhet med å drøfte eller melde inn saker. Dette kan bidra til at potensielle tilfeller av menneskehandel ikke blir fanget opp eller fulgt opp i tilstrekkelig grad. ROSA understreker at man kan ringe inn bekymringer anonymt på hjelpelinjen.

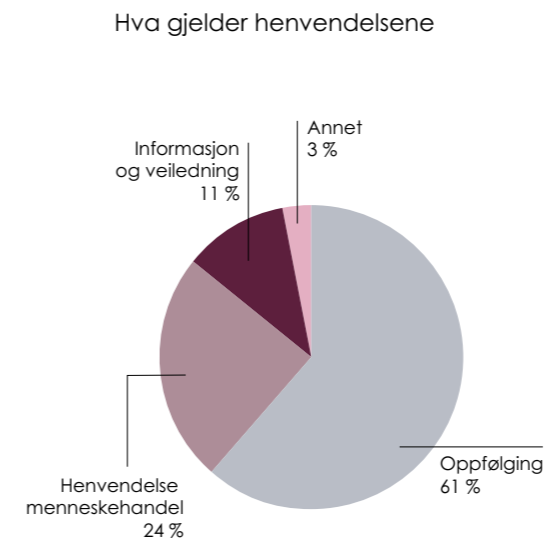
Av de 651 manuelt journalførte henvendelsene gjaldt 159 kartlegging av mulige utsatte for menneskehandel. Av disse sakene resulterte 31 i direkte tjenesteyting fra ROSA til personer identifisert som utsatt

for menneskehandel. Direkte tjenesteyting omfatter blant annet botilbud, juridisk bistand, aktivitetstilbud og andre målrettede oppfølgingstiltak.

Tallene indikerer at en betydelig andel av henvendelsene knytter seg til innledende kartlegging og rådgivning, hvor formålet er å avklare om vilkårene for videre oppfølging er til stede. Kun en mindre del av sakene leder til direkte bistand fra ROSA, noe som blant annet kan forklares med at kartleggingen i flere tilfeller ikke bekrefter indikasjoner på menneskehandel, eller at oppfølging skjer gjennom andre deler av tjenesteapparatet.

Samtidig observeres en reduksjon i direkte bistand, særlig knyttet til botilbud og annen oppfølging. Dette henger blant annet sammen med at flere av de potensielt utsatte forblir i asylprosessen, fremfor å gå inn i et særskilt oppfølgingsløp gjennom ROSA. I tillegg er det en økning i saker hvor personer ønsker retur til hjemlandet uten ytterligere bistand fra ROSA, noe som også påvirker omfanget av direkte tjenesteyting.

At 61 % av henvendelsene gjelder oppfølging viser at mange saker krever langvarig bistand, mens 24% av henvendelsene gjelder første mistanke om menneskehandel. ROSA understreker at nesten 40 % av førstegangshenvendelser fører til at personer kartlegges som mulig utsatte og dermed får bistand, noe som viser hvor viktig det er å handle på mistanke.

En betydelig andel av henvendelsene ROSA mottar gjelder mulige utsatte som er mindreårige.

11 prosent av henvendelsene handler om informasjon og veiledning – og dette er langt fra et marginalt arbeid. Å gi faglig oppdatert informasjon om menneskehandel og konkret veiledning til hjelpeinstanser er avgjørende for å avdekke og håndtere saker tidlig. Det er i disse samtaler kunnskap omsettes til handling.

En økning av henvendelsene ROSA mottar gjelder mulige utsatte som er mindreårige. ROSA har ikke mandat til å følge opp disse sakene direkte, og henviser alltid til Bufdirs vakttelefon som rett instans for saker som omhandler mindreårige ofre for menneskehandel. Vi ser imidlertid et mønster som gir grunn til bekymring: Bufdirs vakttelefon har redusert åpningstid og er da tidvis vanskelig å komme i kontakt med. Dette fører til

at hjelpeinstanser og fagpersoner som trenger råd i konkrete saker, ringer tilbake til ROSA for veiledning. Samtidig er det viktig å understreke at Bufdirs vakttelefon gir informasjon på generelt grunnlag – ikke råd og veiledning i enkeltsaker. De som kontakter ROSA har nettopp behov for det sistnevnte: saksrettet, konkret og situasjonstilpasset veiledning.

Dette gapet – mellom det som finnes og det som trengs – er ikke en kritikk av enkeltpersoner eller instanser. Det er en systemutfordring som krever systemsvar.

Førstegangshenvendelser om mulig menneskehandel

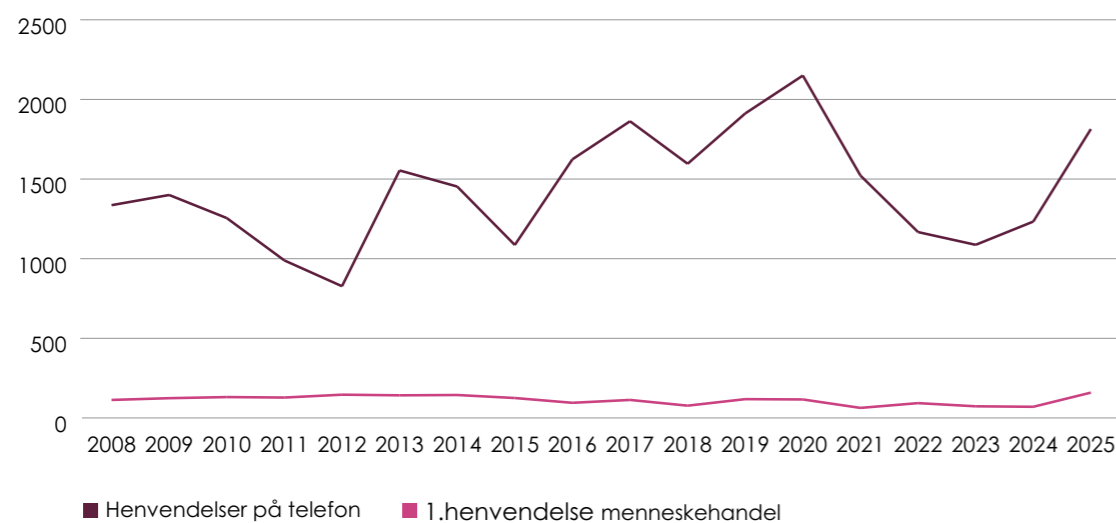
I 2025 ble det registrert 159 førstegangshenvendelser om mulig menneskehandel – en økning på 127 % sammenlignet med 2024, og det høyeste nivået siden 2008. Det totale antallet henvendelser er samtidig tilbake på nivå med perioden 2016–2020.

Økningen kan ikke tilskrives én enkelt faktor, men ROSA vurderer den som et sannsynlig resultat av flere samtidige utviklingstrekk: en markant økning i

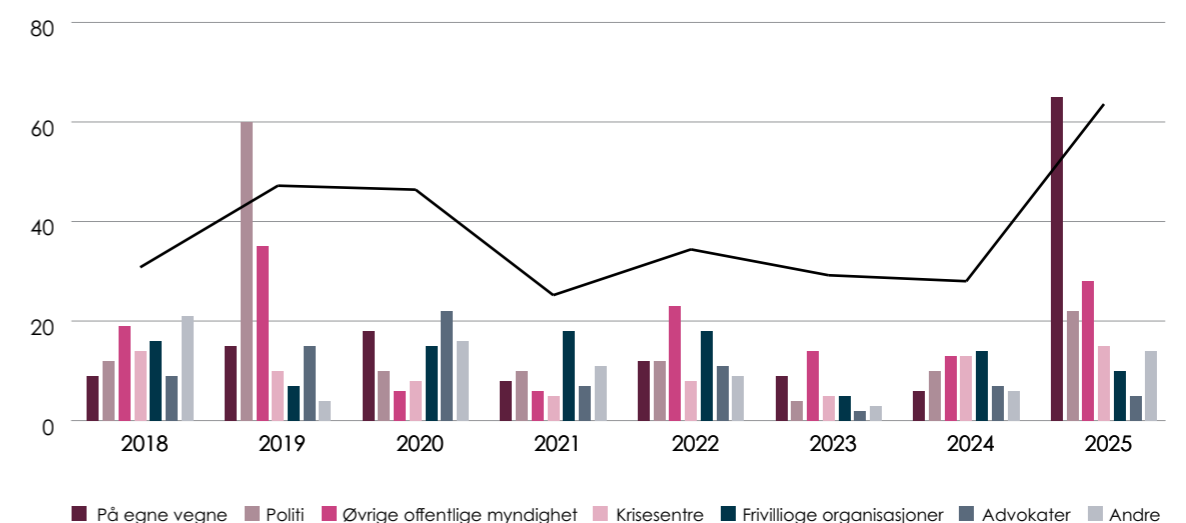
saker fra Sør-Amerika, en fremvoksende trend med rekrutteringsmønstre tilsvarende det man tidligere så i Nigeria-sakene, samt målrettet satsing på informasjonsdeling og kompetanseheving de seneste årene. At flere aktører i hjelpeapparatet nå melder inn bekymringer, tyder på økt fenomenforståelse – særlig blant offentlige myndigheter med identifiseringsplikt. Utviklingen er dessuten i tråd med Norges folkerettslige forpliktelser knyttet til rapportering av mulige ofre for menneskehandel.

Dette gapet – mellom det som finnes og det som trengs – er ikke en kritikk av enkeltpersoner eller instanser. Det er en systemutfordring.

Førstegangshenvendelser om menneskehandel

Hvem ringer om menneskehandel

Da ROSA ikke driver oppsøkende arbeid, er vi avhengig av at hjelpelinjen er godt kjent og at relevante aktører besitter tilstrekkelig kunnskap til å gjenkjenne og melde mulige tilfeller. Den registrerte veksten bør derfor ikke føre til nedprioritering av informasjonsarbeidet – snarere tvert imot. En analytisk lesning av tallene tilsier at det er nettopp dette arbeidet som nå gir målbare resultater, og at videre styrking av samme innsats er den mest rasjonelle responsen.

Hvem kontakter ROSA om mulig menneskehandel?

Flere utsatte tar direkte kontakt – men potensialet er fortsatt stort. En positiv trend fra 2024 har fortsatt inn i 2025: antall utsatte som selv kontakter ROSA har økt fra 21 til 65. Det er det høyeste tallet siden 2018, og en tredobling på ett år. Økningen kan delvis tilskrives målrettede tiltak for å gjøre hjelpelinjen mer tilgjengelig, blant annet gjennom oppdatert nettside og informasjon på engelsk og spansk. What's app, signal og andre apper, i kombinasjon med KI, muliggjør kommunikasjon på tvers av språk. At språklig og digital tilgjengelighet ser ut til å ha direkte effekt på hvem som når frem, er et viktig funn som bør informere det videre informasjonsarbeidet.

Et annet mønster verdt å merke seg er at flere utsatte oppgir å ha blitt henvist til ROSA av UDI etter asylintervju. Dette kan delvis forklare hvorfor antall direkte henvendelser fra UDI som institusjon samtidig har gått ned – kontakten skjer i økende grad via den utsatte selv, ikke gjennom systemet.

Økning i henvendelser fra politiet

ROSA registrerte i 2024 kun fire henvendelser fra politiet – et nivå som ga grunn til bekymring. I 2025 økte dette til 22, noe som indikerer at trenden kan være i ferd med å snu. Økningen er positiv, men tallene er fortsatt lave sett opp mot politiets rolle og identifiseringsansvar. Det er for tidlig å fastslå årsaken, men økt oppmerksomhet rundt nedgangen – både fra ROSA og internt i politiet – kan ha bidratt.

Hjelpelinjen som rådgivningsressurs for tjenesteapparatet

Hjelpelinjen fyller en funksjon som strekker seg langt utover akutt krisebistand. At aktører som NAV, advokater, asylmottak, fengsler og sivilsamfunnsorganisasjoner jevnlig tar kontakt, synliggjør et vedvarende behov for faglig veiledning i møte med mulige ofre for menneskehandel. Dette understreker hjelpelinjens rolle som et strukturelt støttepunkt i det samlede hjelpeapparatet – ikke bare som en siste utvei for den utsatte selv.

Det vedvarende behovet for faglig veiledning i møte med mulige ofre for menneskehandel understreker hjelpelinjens rolle som et strukturelt støttepunkt i det samlede hjelpeapparatet – ikke bare som en siste utvei for den utsatte selv.

Konklusjon

Tallene for 2025 viser en klar positiv utvikling, men avdekker også vedvarende strukturelle sårbarheter.

Den mest sentrale observasjonen er at økningen i henvendelser – særlig de 127 % flere førstegangshenvendelser – ser ut til å være et direkte resultat av ROSAs satsing på informasjon og kompetanseheving. Dette bekrefter at tilgjengelighet og kunnskap i hjelpeapparatet er operative forutsetninger, ikke bare støttefunksjoner.

Tredoblingen i antall utsatte som selv tar kontakt er analytisk interessant: den antyder at språklig tilgjengelighet og lav kontaktterskel kan forskyve modellen fra systemdrevet til bruker-initiert hjelp – noe som potensielt gir kortere vei til faktisk bistand.

Politiets bidrag er imidlertid fortsatt relativt lavt. Selv med økningen fra 4 til 22 henvendelser er nivået ikke i samsvar med politiets identifiseringsansvar, og gapet lar seg trolig ikke lukke gjennom informasjonsarbeid alene.

Samlet sett viser materialet at systemet responderer på målrettet innsats – men at det forblir sårbart så lenge identifisering og rapportering er avhengig av kompetanse og vilje hos aktører utenfor ROSAs kontroll.

Menneskehandel i 2025

I 2025 har ROSA bistått til sammen 58 voksne antatte menneskehandelsutsatte (en økning fra 55 i 2024) og 2 medfølgende barn. Flere har også barn i hjemlandet. Av de 58 voksne utsatte var 31 nye i ROSA i 2025 (fra 32 nye saker i 2024).

Fortsatt dominans av utnyttelse i prostitusjon, men tvangsarbeid øker

Blant de nye sakene i 2025 var utnyttelse i prostitusjon fortsatt den markant vanligste utnyttelsesformen, med 23 personer (74 % av de nye tilfellene). Samtidig ser vi en økning i tvangsarbeid, som i flere tilfeller inkluderer forskjellige andre former for vold.

Av de 31 nye sakene er 23 utsatt for utnyttelse i prostitusjon (21 kvinner, 1 mann, 1 transperson), 7 tvangsarbeid (4 kvinner, 2 menn, 1 transperson), og 1 blanding av forskjellige former for utnyttelse (1 mann). Totalt er antallet 26 kvinner, 3 menn og 2 transpersoner i 2025.

Av de 27 pågående sakene fra tidligere år er 21 utsatt for utnyttelse i prostitusjon (21 kvinner), 5 tvangsarbeid (4 kvinner, 1 mann), 1 blanding av forskjellige former for utnyttelse (1 kvinne).

Av de 58 sakene er 44 utsatt for utnyttelse i prostitusjon (42 kvinner, 1 mann og 1

transperson), 12 tvangsarbeid (8 kvinner, 3 menn og 1 transperson), 1 blanding av forskjellige former for utnyttelse (1 kvinne).

Geografiske trender: Fortsatt økende antall utsatte fra Sør- og Mellom-Amerika

I 2025 fortsetter den tydelige økningen av utsatte fra Sør- og Mellom-Amerika, særlig fra Colombia, Venezuela og Brasil. Dette er en forsterkning av en trend som begynte i 2023, selv om Øst-Europa var sterkt representert i 2023. Til motsetning fra tidligere år, har vi ingen nye saker fra Nigeria i 2025.

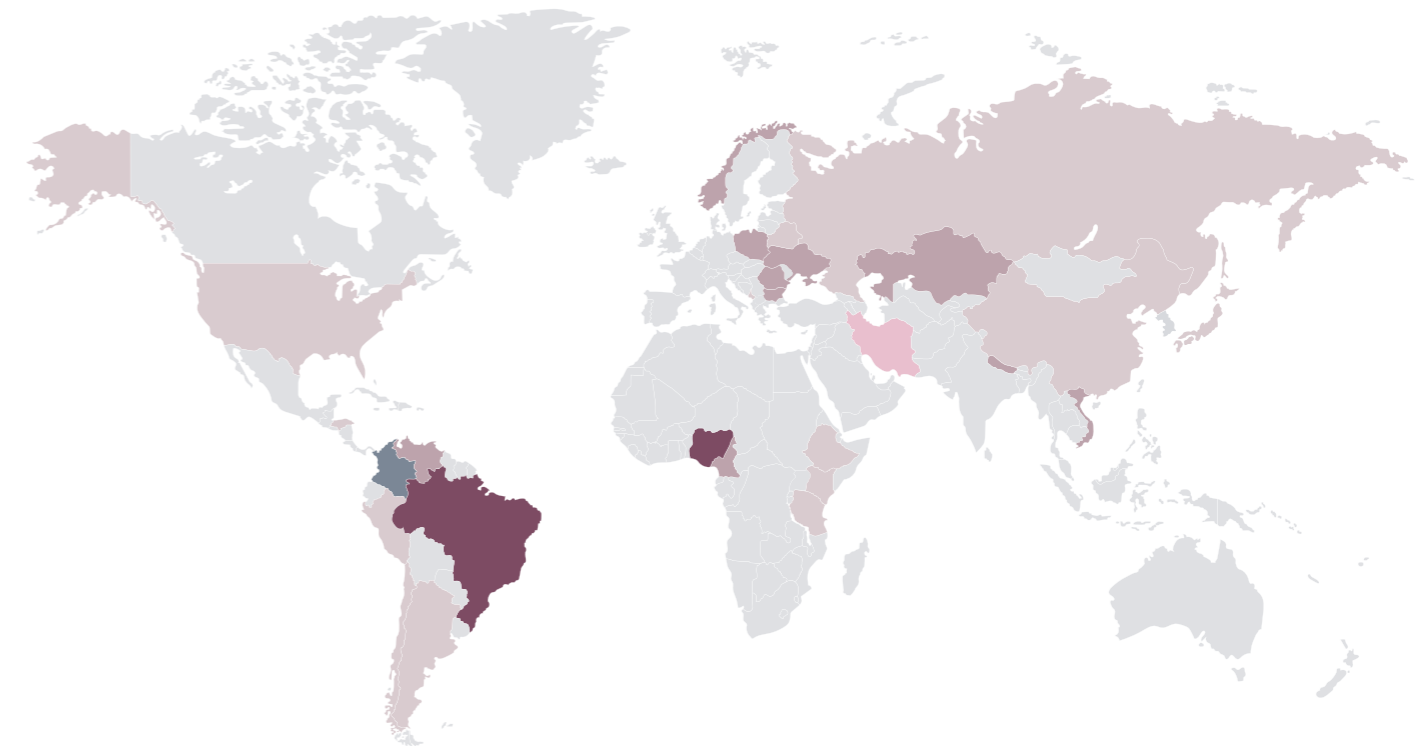
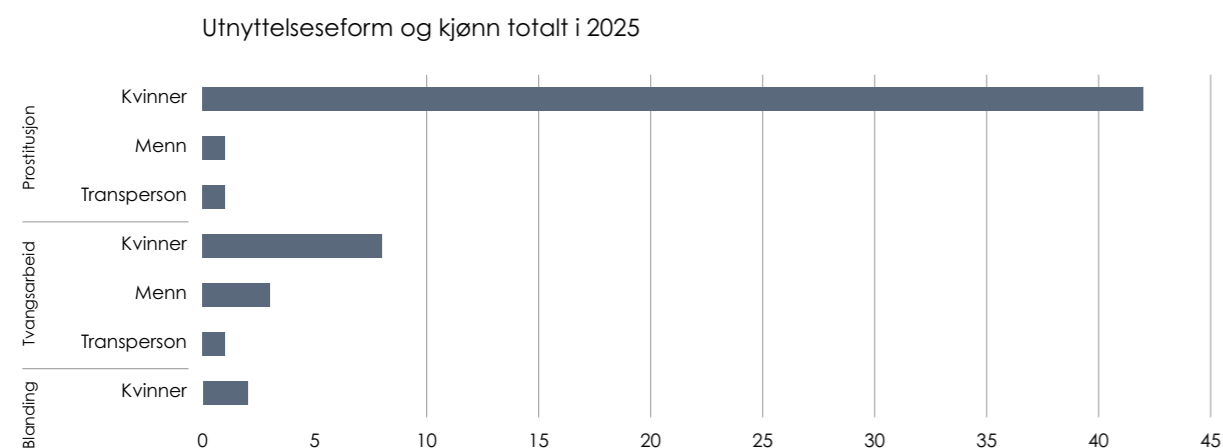
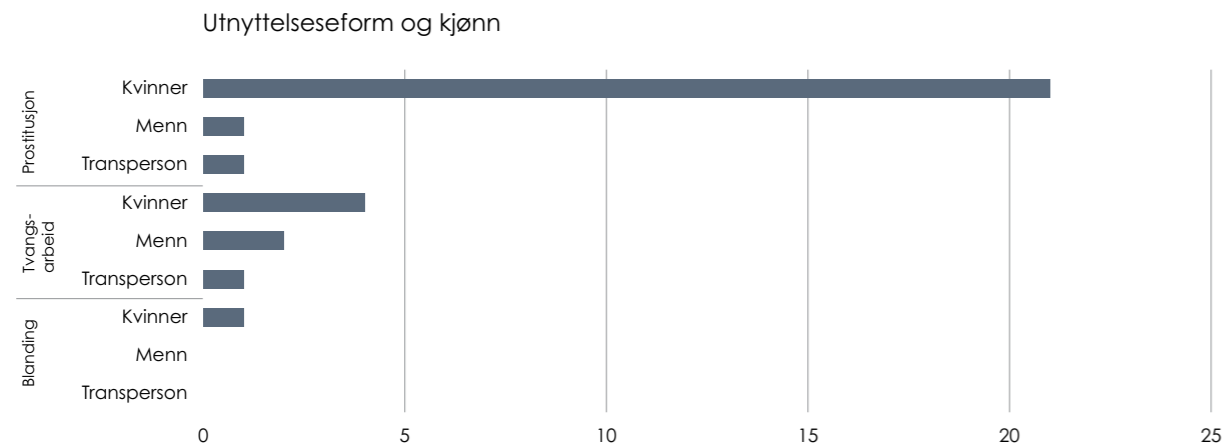
At kun én av de nye sakene gjelder en norsk statsborger, viser at menneskehandel i Norge fortsatt i stor grad rammer personer uten norsk statsborgerskap. Dette understreker behovet for tilpassede

beskyttelsestiltak, særlig for personer som risikerer retur til utrygge forhold.

Av de 31 nye sakene er 30 utenlandske, og 1 norsk statsborger. 7 er fra østeuropeiske land, 1 fra Norge, 2 fra afrikanske land, 14 fra Sør- og Mellom-Amerika, 1 fra Nord-Amerika, og 6 fra Asiatiske land. Det er flere utsatte fra Europa enn fra både Asia og Afrika. I Europa kommer utsatte fra 6 forskjellige land.

Av de 27 pågående sakene, er 4 fra Østeuropeiske land, 1 fra Norge, 9 fra Afrikanske land, 9 fra Sør- og Mellom-Amerika, og 4 fra Asiatiske land.

Av de totalt 58 sakene er 23 fra Sør- og Mellom-Amerika, 11 fra Afrika, 13 fra Europa, 10 fra Asia, 1 fra Nord-Amerika.

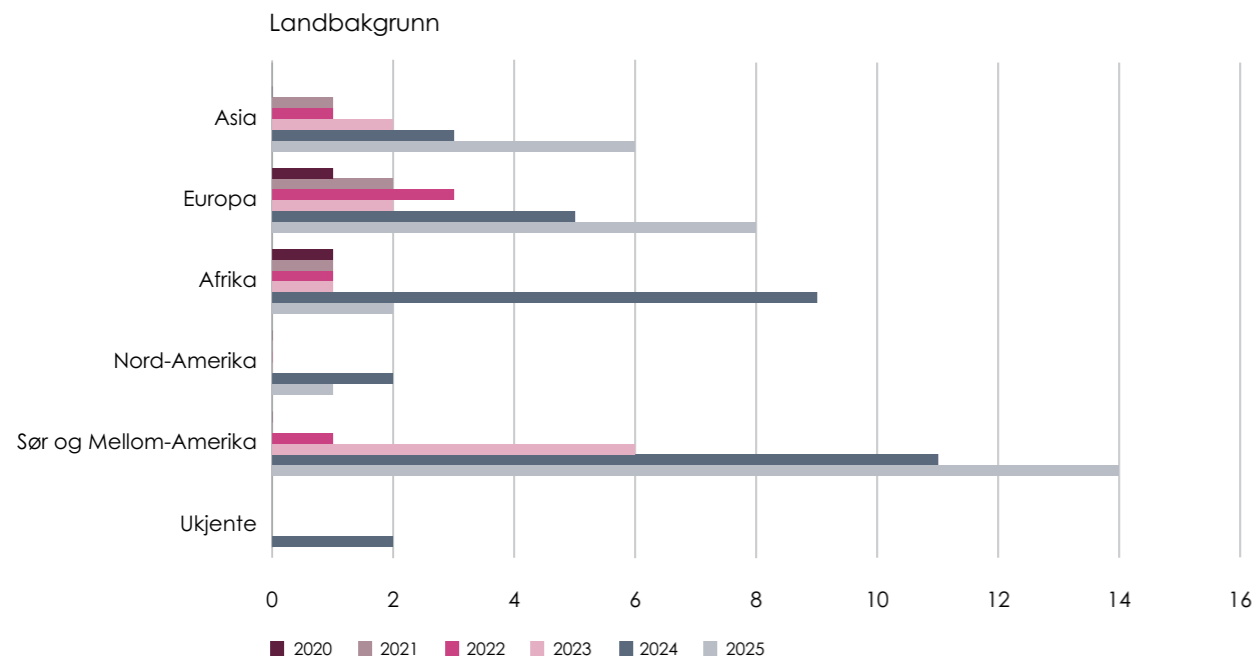

Pågående saker viser behov for langvarig bistand

Blant de 27 pågående sakene fra tidligere år er 21 relatert til utnyttelse i prostitusjon, mens resten gjelder tvangsarbeid eller kombinasjoner av

ulike utnyttelsesformer. Dette viser at menneskehandels ofre ofte har behov for langvarig oppfølging og stabil støtte, og at prosessene for å oppnå rettigheter, beskyttelse og rehabilitering er tidkrevende.

At kun én av de nye sakene gjelder en norsk statsborger, viser at menneskehandel i Norge fortsatt i stor grad rammer personer uten norsk statsborgerskap.

Trender

ROSA bistod 58 voksne ofre i 2025, en svak økning fra 55 i 2024.

Utnyttelsesformer – Prostitusjon dominerer fortsatt og utgjør 76 % av alle saker. Tvangsarbeid vokser som kategori og er bekymringsfullt fordi det i flere tilfeller kombineres med grov vold, inkludert voldtekt og fysisk mishandling. Kvinner er kraftig overrepresentert, men det er verdt å merke seg at menn og transpersoner nå er synlige i statistikken, særlig blant tvangsarbeidsopfrene.

Geografi – Den mest markante endringen er den sterke økningen fra Sør- og Mellom-Amerika, særlig Colombia, Venezuela og Brasil, som nå er den største enkeltkilden med 23 av 58 saker. Fraværet av nye saker fra Nigeria er et tydelig brudd med tidligere mønstre. Det er usikkert om dette reflekterer reelle endringer i rekrutteringsmønstre, endret migrasjonsrute, eller om det er et midlertidig bortfall. Europa og Asia er fortsatt betydelige regioner.

Nasjonalitet og sårbarhet – At 30 av 31 nye ofre er utenlandske statsborgere understreker en vedvarende strukturell sårbarhet knyttet til oppholdsstat, språkbarrierer og frykt for retur. Det at kun én norsk statsborger er registrert som ny sak, betyr ikke at nordmenn ikke rammes – men det er tydelig at de internasjonale migrasjonsstrømmene og den globale ulikheten driver rekrutteringen til menneskehandel som rammer Norge. I tillegg er det viktig å påpeke at norske statsborgere som er utsatt for menneskehandel har andre måter å få hjelp på, og vil dermed sjeldnere få mer enn råd og veiledning fra ROSA.

Samlet tegner 2025-tallene et bilde av menneskehandel i endring:

nye opprinnelsesland, mer synlig tvangsarbeid med voldselementer, og en noe bredere kjønns sammensetning. De viktigste implikasjonene er behov for målrettede tiltak overfor latinamerikanske migranter, bedre identifisering av tvangsarbeid, og fortsatt sterk beskyttelse av dem som risikerer retur til utrygge forhold.

Utnytting i gråsonene

Av Anette Brunovskis, PhD, Forsker II, Fafo

De fleste har hørt om sosial dumping, og mange kjenner også til menneskehandel. Men mellom disse to fenomenene finnes det saker som kommer med sine egne utfordringer: en gråsoner av grov utnytting i arbeidslivet som ikke helt «når opp» til å bli klassifisert som menneskehandel, men som er for grov til at sosial dumping er et dekkende begrep.

De fleste har hørt om sosial dumping, og mange kjenner også til menneskehandel. Men mellom disse to fenomenene finnes det saker som kommer med sine egne utfordringer: en gråsoner av grov utnytting i arbeidslivet som ikke helt «når opp» til å bli klassifisert som menneskehandel, men som er for grov til at sosial dumping er et dekkende begrep.

I et pågående forskningsprosjekt ved Fafo undersøker vi nettopp denne gråsonen. Prosjektet blir gjennomført på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet. Formålet er å se nærmere på arbeidstakere som befinner seg i grenselandet mellom sosial dumping og menneskehandel til tvangsarbeid. Med dette vil vi få bedre kunnskap om hvem som rammes, hvordan utnyttingen skjer, og hvordan samfunnet kan reagere mer effektivt.

Mens sosial dumping gjerne forbindes med lave lønninger og dårlige arbeidsvilkår, og menneskehandel er definert som en alvorlig kriminalitet med et tydelig tvangselement, er virkeligheten ofte sammensatt. Mange saker ligger et sted imellom. Arbeidstakere kan være avhengige av arbeidsgiver for bolig eller transport, eller oppleve at lønn holdes

tilbake. De kan ha svært begrenset handlingsrom til å si opp eller protestere – uten at forholdene nødvendigvis oppfyller de juridiske kriteriene for menneskehandel.

Dette gjør det vanskelig å trekke klare grenser. Ofte er det også uklart hvor alvorlig en sak er når hjelpeapparatet eller myndighetene først får kjennskap til den. Tidligere forskning fra Fafo viser at frykt for at situasjonen kan bli verre for den som er utsatt uten at det kommer noe ut av en etterforskning, kan bidra til at terskelen for å involvere politiet blir høy.

Erfaringene er også at menneskehandel i arbeidslivet sjelden ender i domfellelse og det har bare vært noen få fellende dommer for menneskehandel til tvangsarbeid. Dette betyr ikke nødvendigvis at fenomenet er sjeldent, men at det er vanskelig å avdekke, bevise og håndtere. Det er imidlertid veldig vanskelig å si noe om omfanget, også fordi «gråsonen» ikke har noen definisjon og kan bli forstått ulikt av ulike aktører.

En viktig del av utfordringen handler om hvilke hjelpetiltak som finnes for personer som utsettes for utnytting. I Norge er det etablert et system for bistand til personer som identifiseres som ofre for menneskehandel. Disse kan få tilgang til ulike former for støtte og oppfølging. Men for personer som befinner seg i gråsonen er situasjonen en annen. Her kan det være langt færre tiltak tilgjengelig.

Dette gapet kan få konsekvenser både for de utsatte og for arbeidet mot kriminalitet. Når hjelpen er knyttet til en bestemt juridisk kategori, kan det bli vanskelig å hjelpe personer som befinner seg i mer uklare situasjoner. Samtidig kan manglende støtte gjøre det mindre sannsynlig at saker blir avdekket eller etterforsket.

Dette skaper også dilemmaer for dem som jobber tett på problematikken – for eksempel ansatte i hjelpeapparatet, frivillige organisasjoner eller offentlige etater. De møter mennesker som tydelig er i en sårbar situasjon, men hvor det ikke alltid finnes klare verktøy eller ordninger å bruke.

Resultatet kan bli vanskelige etiske avveininger. Skal man forsøke å løfte saken til et nivå hvor den kan klassifiseres som menneskehandel, selv om det er usikkert om kriteriene er oppfylt? Eller skal man håndtere den som et arbeidslivsproblem, selv om utnyttingen framstår som mye mer alvorlig?

Gråsonene i arbeidslivet handler derfor ikke bare om juridiske definisjoner. De handler også om hvordan myndighetene organiserer responsen på utnytting.

I vårt pågående prosjekt er målet å bidra til en bedre kunnskapsbase for diskusjonen om dette feltet. Vi undersøker blant annet hvem arbeidstakerne i denne gråsonen er, hvilke kjennetegn som finnes ved virksomheter som grovt utnytter ansatte, og hvilke former for bistand som finnes, og etterspørres. Vi ser også på hvilke sanksjoner som er mulige, og hvilke barrierer som kan hindre at de blir brukt.

Kunnskap om gråsonene er viktig fordi utnytting og menneskehandel i arbeidslivet sjelden oppstår plutselig i sin mest ekstreme form. Ofte utvikler den seg gradvis, dårlige vilkår blir dårligere, avhengighetsforhold forsterkes, og det som først kan være et relativt vanlig arbeidsforhold, kan etter hvert utvikle seg til alvorlig utnytting.

Hvis myndighetene bare reagerer når situasjonen allerede oppfyller de strengeste juridiske kriteriene, kan mange mennesker falle mellom stolene. Ikke minst kan det stilles spørsmål ved om plikten til å forebygge menneskehandel da blir overholdt, nettopp fordi grov utnytting og menneskehandel kan oppstå over tid, og de som blir utnyttet i grå-

sonene er sannsynligvis blant de mest sårbare for å bli utsatt for menneskehandel. Plikten til å forebygge er fastslått i Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel, artikkel 5, hvor det blant annet heter at partene skal «... fastsette og/eller styrke effektive strategier og programmer for å forebygge menneskehandel, blant annet ved hjelp av [...] sosiale og økonomiske tiltak og opplæringsprogrammer, særlig for personer som er spesielt utsatt for menneskehandel [...]».

Derfor er det avgjørende å forstå hele spekteret av utnytting i arbeidslivet, også områdene hvor grensene er uklare, og å se dette i sammenheng. Nettopp i disse gråsonene kan bedre kunnskap, mer fleksible virkemidler og tettere samarbeid mellom aktører gjøre en stor forskjell.

Tidligere forskning til Fafo på feltet:

Menneskehandel i arbeidslivet:

<https://fafo.no/publikasjoner/fafo-rapporter/menneskehandel-i-arbeidslivet-2>

Grov utnytting av utenlandske arbeidstakere:

<https://fafo.no/publikasjoner/fafo-rapporter/grov-utnytting-av-utenlandske-arbeidstakere>

Prosjektbeskrivelsen av pågående prosjekt:

<https://fafo.no/prosjekter/grasoner-i-arbeidslivet-mellom-sosial-dumping-og-menneskehandel>

Asylsøkere med bistand fra ROSA

Noen mennesker bærer en dobbel byrde: de flykter fra forfølgelse og søker trygghet i et nytt land – og har samtidig vært utsatt for grov utnyttelse som ofre for menneskehandel.

Behovet er sammensatt. Usikkerheten rundt oppholdsstatus etter utnyttelse gjør at disse personene trenger mer enn standardisert oppfølging. ROSA tilbyr kartlegging, trygge botilbud, juridisk rådgivning og tilgang til helse- og velferdstjenester – skreddersydd til en situasjon der ingenting er enkelt.

Treff Mottak – ett trygt botilbud utenfor systemet

ROSA drifter Treff Mottak, et tilbud som gir asylsøkere som er identifisert som antatte ofre for menneskehandel muligheten til å bo utenfor ordinære asylmottak. I praksis betyr dette at personen bor på krisesenter eller i et spesialisert botilbud, og mottar tett daglig oppfølging der – mens ROSA håndterer alt det administrative, logistiske og økonomiske som ellers ville vært et ordinært mottaks ansvar.

Det er verdt å merke seg: til tross for at dette er en ressurskrevende oppgave, mottar ROSA ingen økonomisk støtte fra UDI for å drifte Treff Mottak. Arbeidet gjøres likevel, fordi alternativet – at sårbare mennesker overlates til seg selv i et system som ikke er tilpasset deres behov – ikke er akseptabelt.

Menneskene bak tallene – 2025

I 2025 hadde Treff Mottak 11 beboere: 8 kvinner, 1 mann og 2 medfølgende barn – hvorav 2 barn ble født under selve oppholdet. 8 av de voksne var utsatt for seksuell utnyttelse eller prostitusjon, 1 for tvangsarbeid. De kom fra ulike deler av verden: 5 fra Afrika, 3 fra Europa, 2 fra Asia og 1 fra Sør-Amerika.

Bak hvert tall er et menneske som har overlevd noe de aldri skulle ha opplevd – og som nå forsøker å bygge et liv på nytt, med ROSA ved sin side.

Disse menneskene befinner seg i en sårbar situasjon, preget av både usikkerhet knyttet til deres oppholdsstatus og de psykiske og fysiske belastningene som følger av utnyttelse.

Identifisering og oppfølging av ofre for menneskehandel i fengsler

Arbeid med identifisering og oppfølging av ofre for menneskehandel i fengsler

ROSA arbeider målrettet med å identifisere og følge opp mulige ofre for menneskehandel blant innsatte og domfelte i norske fengsler. Gjennom en traumesensitiv tilnærming, juridisk kompetanse og tett samarbeid med både nasjonale og internasjonale aktører, søker vi å gi utsatte personer tilgang til beskyttelse, rehabilitering og et liv uten utnyttelse.

Dette arbeidet er særlig viktig fordi identifisering av mulige ofre er en forutsetning for at de skal få tilgang til nødvendige rettigheter – som trygge returprogrammer, oppreisning og reintegrering i samfunnet.

Oppfølging av saker identifisert i fengsler

ROSA har fulgt opp fire personer i løpet av 2025. Én er ny. Sakene er krevende og ofte langvarige, og tre av de identifiserte har bodd i ROSAs botiltak i 2025.

Den ene saken har vært fulgt siden 2021 og fikk nasjonal oppmerksomhet da den ble omtalt på førstesiden av Aftenposten. Vi mener at personen, som ble identifisert i fengsel, er et offer for menneskehandel – noe norske myndigheter ikke har anerkjent.

Saken har gått så langt som til et sivilrettslig søksmål, og asylsaken ble berammet i november. Selv om asylsaken ennå ikke er ferdigbehandlet i domstolen, er personen allerede sendt ut av Norge. Dette illustrerer hvor krevende – og ikke minst menneskerettslig viktige – disse sakene er.

Les mer om saken her:

<https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/63mevQ/slik-bli-norske-boender-brukt-av-smuglernetverk>

Besøk og samarbeid med Kriminalomsorgen

ROSA mottar tilskudd fra KDI for å drifte «fengselsprosjektet»

ROSA har i løpet av året hatt gleden av å gjennomføre flere besøk ved både norske og utenlandske fengsler som en del av arbeidet med Fengselsprosjektet.

I Stavanger fengsel fikk vi anledning til å presentere veilederen og gjennomføre møte med to ansatte. Vi satte stor pris på at fengselet tok seg tid til dialogen, og opplevde besøket som både konstruktivt og lærerikt.

Vi besøkte også Skien fengsel, der vi holdt et innlegg for en større gruppe ansatte. Besøket ga verdifull innsikt i fengselets arbeid og rutiner, og vi opplevde en tydelig interesse for temaet menneskehandel. Flere ansatte uttrykte bekymring for enkelte innsatte og understreket behovet for økt kompetanse på identifisering og håndtering av mulige ofre. Det ble fremhevet at veilederen er et nyttig og etterlengtet verktøy i dette arbeidet. Samarbeidet med Skien fengsel planlegges videreført. Under besøket deltok også representant for Høyre, Helene Røsholt, samt leder for Norges Kvinnelobby, noe som bidro til et bredere perspektiv og en verdifull erfaringsutveksling.

Hennes Majestet Dronning Sonja besøkte ROSA der hun møtte en av våre kvinner identifisert i fengsel. Dronningen fikk høre hennes sterke historie. Det ble et øyeblikk som rørte alle som var til stede.

Veilederen som verktøy og internasjonalt samarbeid

ROSA har i 2024/2025 vært Prosjektleder for samarbeidsprosjektet Lets Share, med midler fra Østersjørådets (CBSS) interna-

sjonalt initiativ som har som mål å styrke innsatsen mot menneskehandel (THB) i Østersjøregionen. Med partnere fra Finland, Latvia, Litauen, Norge og Polen fokuserer prosjektet på å forbedre koordinering, dele beste praksis og dokumentere lærdom for å møte de skiftende trendene innen menneskehandel. Målet er å styrke sivilsamfunnsorganisasjoners kapasitet gjennom kunnskapsutveksling, partnerskapsbygging og bærekraftig regionalt samarbeid. Vi fikk i den anledning besøke kvinnefengselet rett utenfor Vilnius og avsluttet prosjektet med tur til Latvia og besøk i Iļģuciem Kvinnefengsel i Riga. Vi ble tatt svært godt imot, fikk presentere veilederen og en grundig omvisning i begge fengslene. Også der ble det uttrykt stor interesse for arbeidet med å forebygge og identifisere menneskehandel i fengselssystemet.

Gjennom vårt samarbeid med Brooklyn District Attorney's Office (NYPD) ble ROSA invitert til Suffolk County Sheriff's Office på Long Island, New York. Fengselet er det eneste i verden som arbeider systematisk med menneskehandel på innsiden av fengselsvesenet, og som har en egen menneskehandelsgruppe. I den forbindelse ble ROSA invitert til å utveksle erfaringer. Under besøket fortalte de at de kun kjenner til ROSA og Kriminalomsorgen i Norge som driver tilsvarende arbeid. ROSA inviterte med seg en større norsk delegasjon som også oppholdt seg i New York, bestående av politikere, representanter fra sivil samfunn og Ligestillings- og diskrimineringsombudet, for å høre mer om vårt arbeid. Dette bidro til å løfte besøket som en viktig arena for dialog og erfaringsutveksling mellom norske og amerikanske aktører.

Møtet resulterte i at ROSA inviterte representanter fra Suffolk County Sheriff's Office til å delta på ROSAs årlige konferanse for erfaringsutveksling, og til å holde foredrag for 200 deltakere. Hensikten var å dele kunnskap om deres arbeid og inspirere til videre utvikling av fengselsrelaterte tiltak mot menneskehandel. Samarbeidet i New York og med Suffolk County Sheriff's Office er av stor betydning for å kunne lære av internasjonale erfaringer og videreutvikle Fengselsprosjektet.

ROSA har i år trykket opp nye eksemplarer av veilederen både på norsk og engelsk, da det har vært stor etterspørsel både nasjonalt og internasjonalt.

ROSA er medlem i GRETA's Network for Lawyers and NGOs. GRETA (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings) er Europarådets overvåkningsorgan for medlemsstatenes etterlevelse av konvensjonen mot menneskehandel. Organet fungerer

som en sentral plattform for kunnskapsutveksling og utvikling av beste praksis innen forebygging og håndtering av menneskehandel. ROSA deltar i nettverket på bakgrunn av arbeidet med utviklingen av veilederen og gjennomføringen av Fengselsprosjektet. Deltakelsen representerer en tydelig anerkjennelse av Norges og ROSAs faglige arbeid på feltet, og gir tilgang til et unikt internasjonalt fagfelleskap.

I år ble ROSA invitert til å presentere saken som ble identifisert i fengsel i 2021, omtalt i Aftenposten. Dette var en viktig arena for å belyse tematikken i Europarådet, og for å fremheve det vi i ROSA – sammen med advokaten i saken – mener er alvorlige brudd på menneskerettighetene og flere av menneskerettskonvensjonens artikler. Under foredraget benyttet ROSA også anledningen til å presentere veilederen. Det var stor interesse fra ulike aktører for hvordan den kan brukes til å styrke arbeidet mot utnyttelse til kriminalitet. En stor del av årets faglige fokus i GRETA-nettverket har vært nettopp utnyttelse til kriminalitet – særlig knyttet til tvangsarbeid og utnyttelse i prostitusjon.

ROSA, i likhet med mange europeiske aktører, ser en økende trend i at personer blir utnyttet til kriminalitet. Dette understreker viktigheten av Fengselsprosjektet og veilederens rolle som et konkret verktøy for å identifisere ofre og forhindre at de kriminaliseres.

Deltakelsen i GRETA-nettverket styrker ROSAs internasjonale samarbeid, og gjør det mulig å bidra til et større europeisk arbeid for å sikre bedre beskyttelse og rettssikkerhet for ofre for menneskehandel.

Menneskehandel som rettsstatlig utfordring

Om definisjon, beviskrav og utfordring i norsk rettspraksis

Av partner/advokat , Advokatfirma Lohne Krokeide AS

Menneskehandel er både et grovt menneskerettighetsbrudd og en form for organisert kriminalitet som utfordrer rettsstatens evne til å beskytte sårbare personer, avdekke bakmenn og sikre effektiv etterforskning og straffeforfølgning. Internasjonale instrumenter – særlig Palermo protokollen, Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 4 – er etablert nettopp for å sikre at statene har et helhetlig regime som:

1. identifiserer mulige ofre tidlig,
2. gir beskyttelse og bistand, og
3. etterforsker og straffeforfølger bakmenn effektivt.

Vietnam-saken, hvor undertegnede var forsvarer i straffesaken og advokat i asylsaken, illustrerer etter min vurdering hvordan dette systemet kan svikte når utlendingssporet, straffesporet og beskyttelsessporet ikke samordnes, og når feil indikatorer og feil beviskrav blir styrende for vurderingene.

1. Sentrale momenter i Vietnam saken (indikatorer og prosess)

I Vietnam saken forelå flere forhold som samlet representerte sterke indikatorer på mulig menneskehandel:

- Refleksjonsperiode og senere utvidet ordning ble innvilget av UDI. Refleksjonsperioden er en midlertidig oppholdstillatelse for personer som kan ha vært utsatt for menneskehandel, og bygger på at det foreligger holdepunkter og et behov for avklaring og beskyttelse.
- ROSA identifiserte vedkommende som mulig offer. ROSA fremhever at identifis-

sering er en forutsetning for at mulige ofre ikke behandles som irregulære innvandrere eller kriminelle, og for å kunne mobilisere bistand og legge til rette for etterforskning av bakmenn.

- Tingretten i straffesaken la (etter det opplyste) til grunn at det ikke kunne utelukkes at vedkommende var et mulig offer for menneskehandel.
- Vedkommende vitnet mot bakmann, noe som i praksis er et sentralt moment, ettersom beskyttelse ofte er en forutsetning for at ofre kan bidra til å avdekke bakmenn og stanse videre utnyttelse.
- FNs spesialrapportør for menneskehandel sendte en urgent appeal til norske myndigheter, med anmodning om at saken ble vurdert på nytt. Det forelå faktorer som taler for at han var utsatt for menneskehandel.

2. Hva som gikk galt (systemsvikt)

2.1 Tiltale før menneskehandelsforholdet var ferdig etterforsket

Påtalemyndigheten tok ut tiltale før menneskehandelsforholdet var ferdig etterforsket. I saker med sterke indikatorer på menneskehandel er dette i strid med forpliktelsen etter internasjonal rett.

Dersom straffesporet etablerer faktum og vurderingsramme før menneskehandelssporet er tilstrekkelig opplyst, øker risikoen for at senere vurderinger skjer på et for snevert grunnlag – eksempelvis med et feilaktig tvangsbegrep og mangelfull relevansvurdering.

Dette reiser samtidig spørsmål etter EMK artikkel 4 om staten har oppfylt sin

prosessuelle plikt til å sikre en effektiv etterforskning av mulig menneskehandel. EMK artikkel 4 angir at dersom tiltale skal tas ut må påtalemyndigheten ha klare grunner i samsvar med definisjon av menneskehandel» hvor det er grunn til å tro at mistenkte/tiltalte er et mulig offer for menneskehandel. Dersom det ikke gis en slik begrunnelse, er det i strid med EMK artikkel 4.

2.2 Feil indikatorer: for stor vekt på bevegelsesfrihet og mobiltelefon

Vurderingene i straffesaken (lagmannsretten) og asylsaken la i betydelig grad vekt på at vedkommende hadde bevegelsesfrihet og tilgang til mobiltelefon, som argument mot offerstatus.

Dette er problematisk. Moderne menneskehandel utøves ofte gjennom:

- økonomisk kontroll,
- sosial og psykologisk binding,
- misbruk av sårbar situasjon og avhengighetsforhold,

og ikke nødvendigvis gjennom fysisk innesperring. Den europeiske menneskerettsdomstolens praksis etter EMK artikkel 4 bygger på realitetene i kontroll og utnyttelse, ikke på ytre tegn på formell frihet.

2.3 For høyt beviskrav i beskyttelses-spørsmål

Refleksjonsordningen og UDIs retningslinjer bygger på holdepunkter og helhetsvurdering – ikke straffesakens beviskrav.

Når senere instanser i praksis krever direkte, dokumenterbar fysisk tvang, eller legger avgjørende vekt på inkonsistenser i forklaring som hovedgrunnlag for avvisning, risikerer beskyttelsesregimet å bli tømt for reelt innhold.

2.4 Manglende identifiseringsmekanisme Når straffesak og utlendings /asylspor «kommer feil ut»

Nasjonal strategi peker på at Norge ikke har én instans med definert ansvar for identifisering av mulige ofre. Identifisering og oppfølging skjer fragmentert på tvers av sektorer, med ulike terskler og vurderingsrammer.

Dette øker risikoen for sprik mellom sporene:

- Straffesaken kan utvikle seg uten at menneskehandelskonteksten er tilstrekkelig opplyst.
- Utlendings eller asylsaken kan vurdere samme faktum med en annen terskel og en annen indikatorforståelse.

ROSA fremhever at identifisering er avgjørende nettopp for å forhindre at mulige ofre behandles som kriminelle eller irregulære.

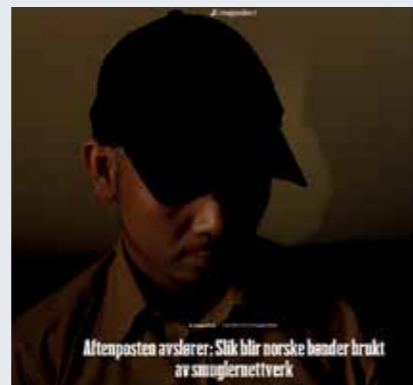
3. Retur før straffesak Særlig betenkelig i menneskehandels-saker

Regjeringen har i det siste signalisert at retur av kriminelle utlendinger skal prioriteres som del av en mer effektiv returpolitikk.

I menneskehandelssaker er det etter min mening særlig betenkelig å gjennomføre retur før straffesak og menneskehandels-etterforskning er avklart, fordi dette kan:

- undergrave etterforskningen ved å fjerne vitner og bevismuligheter,
- øke risikoen for represalier eller re trafficking, og
- styrke bakmannens handlingsrom snarere enn å stanse virksomheten.

Dette treffer kjernen i regelverkets formål: Beskyttelse av mulige ofre er en forutsetning for å avdekke bakmenn og hindre at utnyttelsen fortsetter eller eskalerer. En praksis som ikke tar dette på alvor, sender i realiteten et signal til bakmenn om at utnyttelse kan fortsette med lav risiko.

Faksimile fra www.aftenposten.no

Kort oppsummering – tre læringspunkter

- 1. Sporprioritering:** I saker med sterke indikatorer på menneskehandel bør påtalebeslutninger, herunder tiltale, bygge på en tilstrekkelig opplyst menneskehandelskontekst og korrekt definisjon.
- 2. Indikatorforståelse:** Bevegelsesfrihet og mobiltelefon er ikke diskvalifiserende. Helhetsvurdering av kontroll, sårbarhet og utnyttelse må være styrende.
- 3. Samordning:** Fragmentert identifisering og ansvar øker risikoen for feil utfall i både straffesak og utlendings /asylsak, og tilsier behov for mer forpliktende koordineringsmekanismer.

«Vietnam-saken»

- Kom fra Vietnam for å jobbe som sesongarbeider på norsk bondegård.
- Endte opp som «gartner» på cannabis-plantasje
- Ble arrestert av politiet og fengslet.
- Ble i 2021 identifisert av advokat og ROSAs fengselsprosjekt som mulig offer for menneskehandel i Kongsvinger fengsel
- Dømt i straffesak før menneskehandels-saken var ferdig etterforsket
- Utvist fra Norge i 2025

Hvorfor finnes regelverket om menneskehandel?

Formålet med regelverket er tredelt:

1. Beskyttelse av ofre

Regelverket skal sikre at personer som kan være utsatt for menneskehandel identifiseres tidlig og gis reell beskyttelse, bistand og rettssikkerhet. Dette inkluderer vern mot straff og sanksjoner for handlinger som kan være begått som følge av utnyttelse, samt beskyttelse mot retur før situasjonen er tilstrekkelig avklart.

2. Effektiv bekjempelse av bakmenn

Beskyttelse av ofre er en forutsetning for å kunne avdekke, etterforske og straffeforfølge bakmenn. Regelverket bygger på forståelsen av at ofre ofte er nøkkelvitner, og at manglende beskyttelse svekker statens evne til å stanse og forebygge videre utnyttelse.

3. Rettstatlig ansvar og forebygging

Internasjonale forpliktelser pålegger staten et aktivt ansvar for å forebygge menneskehandel, gripe inn ved indikasjoner på utnyttelse og sikre effektiv etterforskning. Formålet er å hindre at mennesker behandles som midler for økonomisk vinning, og å motvirke at utnyttelse normaliseres eller skjules bak formell frivillighet.

Samlet sett er regelverket uttrykk for en helhetlig tilnærming der menneskerettighetsvern, straffeforfølgning og forebygging ses i sammenheng. Beskyttelse av mulige ofre er ikke et unntak fra rettsstaten, men en forutsetning for at rettsstaten skal fungere etter sitt formål.

Adora – når kunnskap blir frihet

Hva skjer når kvinner som har vært grovt utnyttet, får tilgang til faglig opplæring, mestring og fellesskap? Det skjer Adora.

Adoraprojektet, finansiert av Justis- og beredskapsdepartementet, tilbyr fagutdanning innen negler, bryn og makeup gjennom Beauty og Helse Akademiet – og har gjort det i nitten år. I 2025 ble det gjennomført fem ulike kursprogrammer, med 9 kandidater på våren og 9 på høsten, totalt 14 deltok på fagutdanningen. I tillegg gjennomførte Adora en workshop i forbindelse med Hennes Majestet Dronningens besøk på Adora. To personer deltok på arbeidspraksis.

Prosjektets overordnede målsetting er å tilby personer utsatt for menneskehandel et meningsfullt innhold i refleksjonsperioden, samt faglig kompetanse som kan anvendes ved en eventuell retur til hjemlandet. Deltakelsen bidrar til opplevelse av mestring og personlig utvikling – også for dem som i utgangspunktet hadde liten tro på egne evner og ressurser.

Flere av deltakerne har gjennom prosjektet bestått skoleeksamen for første gang, og mottatt diplomer som dokumenterer reell faglig kompetanse.

Prosjektet legger også til rette for etablering av nye sosiale nettverk, og vår erfaring viser at deltakerne raskt integreres i et faglig og sosialt fellesskap på lik linje med øvrige studenter – ikke som en særskilt gruppe på siden av ordinær undervisning.

Denne tilhørigheten har betydelig terapeutisk og rehabiliterende verdi. Mange deltakere bærer med seg en grunnleggende følelse av utilstrekkelighet og lav selvfølelse ved oppstart. Gjennom gradvis mestring og sosial inkludering styrkes selvbildet merkbart over kort tid. Den faglige opplæringen gir et solid fundament, og samlet bidrar prosjektet til at deltakerne opparbeider en bredere og mer stabil plattform – personlig, sosialt og faglig – for veien videre.

Deltakelsen bidrar til opplevelse av mestring og personlig utvikling – også for dem som i utgangspunktet hadde liten tro på egne evner og ressurser.

HKH Dronning Sonja besøkte ROSA i oktober 2025, og uttrykte blant annet stor interesse for at ofre for menneskehandel kan få en vei ut og et nytt levebrød. Adora, Beauty- og Helseakademiet, inviterte Dronningen på besøk til fagskolen, og Dronningen stilte opp i desember 2025. Dronningen fikk også prøve seg som negledesigner.

Rett til å arbeide – arbeidstillatelse

Etter at flere av mine klienter har kommet seg raskt ut i jobb etter å ha fått innvilget refleksjonsperiode har en, for meg, ny problemstilling dukket opp.

Av Anniken R. Killingstad-Kristoffersen, Advokatfirmaet RKK AS

Når de har søkt om midlertidig oppholdstillatelse etter utløpet av refleksjonsperioden har de ikke rett til å jobbe mens de venter på svar på søknaden.

Refleksjonsperioden går ut etter seks måneder og dersom vedkommende har anmeldt menneskehandel til politiet kan de søke om en begrenset midlertidig oppholdstillatelse. Noe som for søkeren er en søknad om «videre» oppholdstillatelse.

Det finnes en bestemmelse i utlendingsloven § 61 sjette ledd om gir en utlending som søker fornyelse av en midlertidig oppholdstillatelse muligheten til fortsatt opphold på samme vilkår, herunder retten til å arbeide, inntil søknaden er endelig avgjort. Dette gjelder ikke for ofre for menneskehandel som går fra en refleksjonsperiode etter utlendingsloven § 38 jf. utlendingsforskriften § 8-3 første ledd til en midlertidig oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 jf. utlendingsforskriften § 8-3 annet ledd.

Et av vilkårene for å beholde samme rettigheter mens man venter på ny søknad er at man søker senest en måned før tillatelsen utløper. Unntak fra denne rettigheten er dersom det fremgår av lov eller forskrift at tillatelsen man har er en oppholdstillatelse som ikke kan fornyes.

Det fremgår av utlendingsforskriften at en refleksjonsperiode ikke kan fornyes

og ofre for menneskehandel må derfor, i påvente av behandlingen av ny søknad, slutte å jobbe. De risikerer å miste jobben sin helt, de bremses i integreringen og for mange kan dette medføre en psykisk uhelse å bli gående en lengre periode «bare å vente». Dette er sårbare personer som har stort utbytte av å kunne fylle dagene med for eksempel arbeid.

Hvor lang periode er det i så tilfelle snakk om? Det varierer veldig. Det kan gå fort, det vil si et par uker. Eller det kan ta flere måneder. Ny søknad tas imot hos politiet, seksjon for utlendingsforvaltning, som deretter innhenter rapport fra etterforsker/påtaleansvarlig i anmeldt straffesak om menneskehandel før de sender søknaden til behandling hos UDI. Dersom personen anmelder bakmannsapparatet kort tid før, eller etter, utløpet av refleksjonsperioden kan det ta tid å innhente slik rapport som kreves for innvilgelse av midlertidig oppholdstillatelse.

ROSA og hjelpeapparatet rundt brukerne har stort fokus på at de skal få kurs, opplæring og arbeidstrening eller arbeidspraksis. Mange får tilbud om arbeid og jobber allerede innen de første seks månedene utløper. Når de da søker ny tillatelse må de gi beskjed til arbeidsgiver og stoppe å jobbe inntil svar på ny søknad foreligger. De kan ikke si noe om hvor lenge denne perioden varer og i realiteten kan arbeidsgiver da si de opp på grunn av manglende arbeidstillatelse.

«Min bekymring er at sårbare personer som mister retten til å arbeide i påvente av vedtak, raskt kan havne i en situasjon hvor de igjen blir utsatt for utnyttelse.»

Dette får svært uheldige konsekvenser for allerede sårbare mennesker som forsøker å integrere og etablere seg etter et liv i utnyttelse.

Det interessante her er at begge de to nevnte tillatelsene følger av forskrift og er tillatelse etter samme bestemmelse i utlendingsloven, nemlig § 38 «oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket». Begge tillatelsene gis ofre for menneskehandel og grunnlaget for søknaden er det samme – nemlig at de er utnyttet til menneskehandel. Forskjellen er likevel at formålet med begrenset midlertidig oppholdstillatelse er særlig å tilrettelegge for at straffeforfølgning av bakpersoner kan finne sted. For de som søker oppleves likevel grunnlaget for oppholdstillatelse å være det samme og at det de søker nettopp er en slags fornyelse av tidligere oppholdstillatelse (refleksjonsperioden).

Det samme gjelder personer som etter avslutning av straffeforfølgningen av bakmannsapparatet skal søke asyl som igjen anses som tillatelse på nytt grunnlag og dermed kan innebære en ny periode hvor de må stoppe på arbeide inntil de har gjennomført asyintervjuet sitt. Da kan UDI vurdere om vedkommende innvilges arbeidstillatelse i påvente av behandling av søknad om asyl.

Jeg har drøftet dette med UDI da jeg ser hvilke store konsekvenser det får for mine klienter og hvilken psykisk belastning det påfører de. UDI opplyser at de har spilt den inn til departementet i forbindelse med et regelverksarbeid der.

Min bekymring er at sårbare personer som mister retten til å arbeide i påvente av vedtak, raskt kan havne i en situasjon hvor de igjen blir utsatt for utnyttelse. Muligheten til å arbeide og bidra til samfunnet kan være en viktig faktor for å forebygge at dette skjer.

Jeg vil derfor foreslå at ofre for menneskehandel får beholde retten til å fortsette i et allerede påbegynt arbeidsforhold mens de venter på avgjørelse på en søknad om utvidet refleksjonsperiode. En slik løsning kan bidra til større stabilitet for den enkelte og redusere risikoen for ny utnyttelse.

Jeg håper det kan vurderes en snarlig endring i regelverket eller praksis, slik at ikke flere ofre for menneskehandel blir stående i lengre perioder uten mulighet til å arbeide.

ROSA i mediene

– Svært bekymret
 – Vi er sjokkert over historiene som Aftenposten presenterer her, sier Leila Langdalen Sbai.

Leila Langdalen Sbai, fagansvarlig for ROSA.

Hun forteller at de ser en klar økning i saker der personer blir utnyttet og presset inn i grovt tvangsarbeid og kriminalitet her i Norge.

– Vi er svært bekymret over mangelfull identifisering av utsatte for menneskehandel blant de som kommer. Norske myndigheter må gjøre mer for å sikre identifisering av utnyttelse til kriminalitet og tvangsarbeid, sier Sbai.

Norges fremste forsker på sesongarbeidere, seniorforsker Tina Davis, sier det nå er på tide at Norge forandrer lovverket om sesongarbeidere.

Hun vil forby bakmenn å ta betalt for å hente inn sesongarbeidere til Norge.

Fanget på bordell
 16.07.2025 | 57 min

"Fanget på bordell" og bonusprat med Live Vedeler Nilssen og Leila Langdalen Sbai.

GAMLE GREIER

Vi har også et annet emne for denne uka å snakke om. Emnet er menneskehandel, og det er et tema som er svært aktuelt i ROSA. Leila Langdalen Sbai er fagansvarlig i Nasjonalt hjelpetiltak og kompetansesenter mot menneskehandel, ROSA. Hun snakker om tollebrannen i sin beretning.

– Vi er erfaring er at det på generell basis er for dårlige kontrollmekanismer, sier Sbai.

ROSA har laget en egen liste med folk de støtter og prøver å hjelpe etter deres dirlige ledelse.

– Vi har opplevd at vi har hatt har vært i en relasjon til bakmenn eksempel en familierelasjon, så de har også opplevd at tolken kontakt med bakmannsapparatet.

Aktivitet i salongen
 Politiet bestemmer seg for å sjekke en annen salong i nærheten. Etter en kort spasertur undersøker de døren til salongen og konstaterer at den er åpen.

ANNONSE
 To betjenter går inn først for å sjekke situasjonen. Det er aktivitet i salongen, og Tønsbergs Blad får tillatelse til å komme inn etter hvert.

To kvinner er på jobb. Politiet starter med å berolige dem og forklarer at de ikke har gjort noe galt. Formålet er å sikre at de har det bra.

– De får også politiets og ROSA-prosjektets kontaktinformasjon, slik at de vet hvor de skal henvende seg ved behov, forklarer Møller.

ROSA driver den nasjonale hjelpetelefonen mot alle former for menneskehandel, og koordinerer bistand til personer over 18 år utnyttet i prostitusjon.

Fanget på bordell
 16.07.2025 | 57 min

"Fanget på bordell" og bonusprat med Live Vedeler Nilssen og Leila Langdalen Sbai.

GAMLE GREIER

De smuglet prostituerte inn til Norge og kontrollerte over 150 kvinner i 13 byer. Selv levde de et luksuliv.

I hallikens nett

«Det er helt urealistisk å forvente at kvinnene skal våge å vitne mot det som kan være store kriminelle nettverk»

— Leila Langdalen Sbai, fagansvarlig i Rosa-senteret i Oslo

Besøkte ADORA-prosjektet

Hennes Måsjen Dronningen møtte studenter, lærere og ansatte som tar del i ADORA-prosjektet, et samarbeid mellom organisasjonen ROSA og Beauty- og Helse Akademiet.

Kvinner lokket med surrogatjobb – endte med en eggdonasjon

Hennes Måsjen Dronningen besøkte ROSA i Oslo. Hun ble møtt av fagansvarlig Leila Langdalen Sbai og medarbeiderne i senteret. Dronningen ble informert om menneskehandel og tvangsarbeid, og hun ble tilbudt bistand fra ROSA.

KLASSEKAMPEN

Politiet lar sexkjøperne gå fri

En mann vipset 360.000 kroner til prostitusjonsnettverk. Men politiet etterforsker verken han eller hundrevis av andre sexkunder.

«Uansett hvor du befinner deg i Norge, kan du enkelt finne en meny av kvinner.»

— Leila Langdalen Sbai, fagansvarlig i Rosa-senteret

De faste kundene kunne legge inn et besøk hos de prostituerte for jobb, rett etter eller kanskje når de var på gjennomreise, forteller en av de domte.

I begynnelsen opererte de bare med kontantbetaling, men etter at de opprettet et foretak ble vippsbetaling en enkel form for betaling.

Som Foodora
 Sexkjøpsloven har i dag en strafferamme på fengsel inntil ett år, eller bøter fra 15.000 til 25.000. Målet med loven da den ble innført, var blant annet å gå etter kundene. Men siden loven ble innført, har ingen fått fengselsstraff, og i hele Oslo politidistrikt ble kun 33 bøter delt ut i 2024.

– Selv om Norge har en lov som forbyr kjøp av seksuelle tjenester, ser etterspørselen ut til å være høy, sier Leila Langdalen Sbai.

Sbai er fagansvarlig i Rosa-senteret, et nasjonalt hjelpetiltak og kompetansesenter mot menneskehandel. Tilgjengeligheten i dag viser hvor lett det er å kjøpe sex, mener Sbai og viser til Norges største annonseside for seksualgjøring: realeskorte.eu. Der ligger det til enhver tid et sted mellom 600 og 1000 annonser norske sexkunder kan velge mellom. Og det er veldig enkelt å bestille, mener Sbai.

Fra rettigheter til realitet – ingen gjør dette alene

Et offer for menneskehandel har rettigheter. Det er der ROSA og våre samarbeidspartnere kommer inn – og det er derfor samarbeidet ikke er en bonus, men selve forutsetningen for at arbeidet virker.

Det er et tett samspill mellom aktører som hver for seg ikke kunne ha gjort jobben alene, men som sammen utgjør noe kraftfullt.

Et sted å være – før noe annet er mulig

ROSA samarbeider med krisesentre over hele landet, og har to øremerkede akuttrom hos Oslo Krisesenter – klare når det haster. For dem som trenger noe mer enn et akutt tilbud, finnes spesialiserte botilbud som Lauras Hus (Kirkens Bymisjon), Marita Women (Maritastiftelsen) og Safe House Filemon (Frelsesarmeen) – steder der individuell oppfølging skjer i trygge omgivelser, over tid.

For familier med barn, og for dem som er i asylprosessen, finnes andre løsninger: NAV-leiligheter, private botilbud og ROSAs eget Treff Mottak – fordi et krisesenter ikke alltid er riktig sted for et barn over måneder og år.

Juridisk hjelp – fra dag én

Mulige ofre har rett til gratis advokatbistand, rett til å vurdere refleksjonsperiode og politianmeldelse, og rett til full juridisk støtte gjennom en eventuell rettsprosess. Noen har også krav på voldsoffererstatning. ROSA sørger for at disse rettighetene ikke forblir ord på et ark.

Penger til mat

– før systemet rekker å hjelpe

NAV er en avgjørende samarbeidspartner for økonomisk støtte og oppfølging – men systemer tar tid. I dagene før første utbetaling sørger ROSA for: nød-penger til mat og klær. Det er liten ting. Det betyr alt.

Helse

ROSA dekker helseutgifter som går utover det legevakten tilbyr: gynekolog, mental helse, fysioterapi og tannhelse. Og trening – ikke som luksus, men som medisin. Mange av våre brukere trekker særlig frem treningen som noe av det viktigste for sin mentale helse. Det lytter vi til.

ROSA har sittet i Helsedirektoratets nasjonale nettverk for menneskehandel i helse- og omsorgstjenestene, og bidratt til å styrke helsepersonells rolle i identifisering av ofre. Vi håper dette nettverket videreføres – behovet er udiskutabelt.

Veien til selvstendighet

– Adora og arbeidstrening

Gjennom Adora-prosjektet, i samarbeid med Beauty og Helse Akademiet, får utsatte mulighet til fagutdanning og arbeidspraksis. Det handler om mer enn et diplom – det handler om å eie sin egen fremtid.

Mange av våre brukere trekker særlig frem treningen som noe av det viktigste for sin mentale helse. Det lytter vi til.

Politi, fengsel og utlendingsforvaltning

ROSA samarbeider tett med KRIPOS, menneskehandelsavsnittene i politiet og UDI – særlig rundt oppholdsstatus og refleksjonsperiode, der timing og korrekt saksbehandling kan være avgjørende for den utsattes trygghet. Gjennom fengselsprosjektet identifiseres og følges innsatte opp i samarbeid med Kriminalomsorgen. Veilederen ROSA og KDI utviklet for identifisering av menneskehandel i fengsler har fått internasjonal oppmerksomhet – og brukes nå langt utenfor Norges grenser.

Frivillig sektor – hjertet i nettverket

Kirkens Bymisjon Nadheim, Maritastiftelsen, Frelsesarmeen, Shalam, ProSenteret

og Caritas er ikke bare samarbeidspartnere. IOM bistår dem som ønsker en trygg retur hjem. Bufdir sikrer at mindreårige ofre ikke faller gjennom. RVTS Øst løfter kompetansen i helse- og sosialsektoren slik at flere fagpersoner kan se det de ellers ville gått glipp av.

Det finnes ingen enkel formel for å hjelpe et menneske ut av menneskehandel. Men det finnes et nettverk av mennesker og organisasjoner som nekter å gi opp. Det er det vi er. Det er det vi gjør – sammen.

Hjelpen til ofre for menneskehandel er ikke et gode fra staten.

Det er en rettighet – nedfelt i folkeretten.

Gjennom Europarådets konvensjon mot menneskehandel, FNs Palermoprotokoll og Den europeiske menneskerettskonvensjonen har Norge forpliktet seg til å identifisere, beskytte og bistå ofre. Konvensjonen gir dem rett til fysisk, psykologisk og sosial rehabilitering, erstatning, assistert retur – og fritak fra straff for lovbrudd de ble tvunget til å begå. EMK artikkel 4 går enda lenger: den pålegger staten en aktiv handleplikt. Det er ikke nok å forby menneskehandel. Norge må aktivt forhindre det, avdekke det – og stille opp for dem det rammer.

Artikkel 12 i Europarådskonvensjonen er særlig konkret: ofre har krav på trygt husvære, psykologisk og materiell bistand, juridisk rådgivning på et språk de forstår, og støtte gjennom straffeforfølgningen. Det er ikke vage intensjoner – det er minimumsstandarder.

ROSA er Norges svar på artikkel 12. Mandatet er å koordinere trygge oppholdssteder og sikre tilgang til bistand, juridisk rådgivning, helsetjenester og informasjon om rettigheter – punkt for punkt det konvensjonen krever. Uten ROSA ville rettighetene mange ofre har krav på, bli stående på papiret.

Samarbeid i Østersjøregionen – kunnskap på tvers av grenser

Et prosjekt. Fem land. Én felles erkjennelse.

Menneskehandel stopper ikke ved grensen. Det gjør heller ikke kampen mot den.

I 2025 ble prosjektet "Let's Share Knowledge, Let's Share Experience!" avsluttet – og det kan bare beskrives som en ubetinget suksess. Med finansiering fra Council of the Baltic Sea States (CBSS) har ROSA (Norge), Centrs MARTA (Latvia), KOPŽI (Litauen), Fundacja La Strada (Polen) og Pro-tukipiste ry (Finland) gjennom over ett år bygget et tett faglig nettverk mot menneskehandel i Østersjøregionen.

Læring på tvers – fra Helsinki til Vilnius

Gjennom prosjektperioden besøkte alle partnerne hverandre. Studieturer og læringsbesøk ble gjennomført i Finland, Latvia, Norge, Polen og Litauen – og i hvert land ble dørene åpnet: til organisasjoner, til myndigheter, til politiet og til systemene som er satt til å beskytte de mest sårbare.

Det faglige innholdet var like bredt som menneskehandelen selv. Partnerne delte kunnskap om identifisering på tvers av landegrenser – hvordan gjenkjenne et offer i et asylintervju, i en fengselskorridor, i et politiavhør, og på grensen. Vi sammenlignet hvordan politi og etterforskere arbeider i ulike rettssystemer, og diskuterte hva som faktisk virker når man skal avdekke og straffeforfølge bakmenn. Vi delte erfaringer fra identifisering og oppfølging i fengsler – en arena der ofre allfor ofte forblir usynlige. Og vi gikk i dybden på de ulike formene for utnyttelse: seksuell utnyttelse, tvangsarbeid, utnyttelse til kriminalitet – og hvordan disse arter seg ulikt, men overlapper, på tvers av landegrensene.

Et landskap i endring

En av de viktigste innsiktene fra prosjektet handler om hvordan kartet over menneskehandel i regionen er i ferd med å tegnes om. Tradisjonelt har Latvia, Litauen og Polen vært opprinnelsesland – land folk reiser fra. Finland og Norge har vært destinasjonsland – land folk reiser til. Den distinksjonen er ikke lenger like skarp. Flere av landene er nå både avsender- og mottakerland, med stadig mer komplekse migrasjonsruter og utnyttelsesmønstre som krysser grenser i begge retninger.

Dette gjør grenseoverskridende samarbeid ikke bare nyttig – det gjør det uunnværlig. Menneskehandel er grenseoverskridende kriminalitet. Svaret må være grenseoverskridende solidaritet.

Mer enn et prosjekt

Prosjektet er avsluttet. Nettverket lever videre. Det som ble bygget gjennom "Let's Share" er ikke bare faglig kunnskap – det er tillit, relasjoner og en felles forståelse av at vi kjemper den samme kampen fra ulike ståsteder. Den åpne og tillitsfulle dialogen vi opplevde i Finland allerede på første studietur – der sivilsamfunn og myndigheter snakker sammen som likeverdige partnere – er blitt en standard vi alle strekker oss mot.

Vi er dypt takknemlige for støtten fra Council of the Baltic Sea States, som gjorde dette mulig. Og vi er stolte av det vi har skapt sammen – ikke bare for organisasjonene som deltok, men for alle de menneskene i Østersjøregionen som fortjener et system som ser dem, uansett hvilken side av grensen de befinner seg på.

Samarbeid, påvirkning og internasjonalt engasjement

2025 har vært et år der ROSA har stått i rommet – på møter, i rettssaler, i fengsels-ganger, på Stortinget og i Europarådet. Et år preget av bred innsats, krevende saker og et vedvarende press for at mennesker utsatt for menneskehandel ikke skal bli glemt.

Et nettverk i bevegelse

Samarbeidet med andre aktører på feltet har vært tett og mangfoldig gjennom året. ROSA deltok på ProSentrets frokostmøte, hadde møte med Øst Politidistrikt og deltok i HTSOs jevnlige nettverksmøter. I januar fikk ROSA besøk av både ProSentret og en tsjekkisk søsterorganisasjon med over 30 års erfaring – en organisasjon som driver oppsøkende arbeid og yter helse- og sosialtjenester til personer med erfaring fra å selge seksuelle tjenester, og som kjenner temaene vold, bostedsløshet og rus godt. Besøket var et eksempel på den type erfaringsutveksling som løfter feltet.

Også den amerikanske ambassaden sto på programmet: ROSA møtte dem i forbindelse med den årlige TIP-rapporten (Trafficking in Persons Report), der Norges håndtering av menneskehandelssaker vurderes opp mot internasjonale krav og forpliktelser.

Inn i fengslene, ut til grensene

ROSA har i år beveget seg inn i rom der menneskehandel ikke alltid er synlig, men likevel til stede. Grensevaktene ved Gardermoen fikk undervisning i identifisering av menneskehandel – fordi tidlig innsats ved grensen kan utgjøre hele forskjellen. I kriminalomsorgen holdt ROSA innlegg på Kvinnekonferansen ved KRUS om traumesensitiv tilnærming og identifisering av ofre i fengsel. ROSA besøkte også Stavanger Fengsel og Skien Fengsel – steder der sårbare mennesker soner, uten at omverdenen alltid vet hvem de egentlig er eller hva de har vært gjennom.

Fagdager og regionale møteplasser

I Bergen deltok ROSA på fagdag i samarbeid med Bergen Krisesenter, med erfaringer fra politi, brukere, Kvinnefronten og Rett Advokater. I Stavanger skapte tre intense dager sammen med Kirkens Bymisjon Nadheim og Stavanger Krisesenter et engasjement det var sterkt å være vitne til – over 60–70 deltakere samlet rundt alvorlige og komplekse spørsmål. Aftenpostens Gunnar Thorenfeldt delte innsikter fra sitt arbeid, politiet bidro med perspektiver på ungdomskriminalitet, og ROSA fikk møte egne brukere fra regionen. Slike møteplasser er uerstatterlige.

2025 har vært et år der ROSA har stått i rommet – på møter, i rettssaler, i fengsels-ganger, på Stortinget og i Europarådet.

Internasjonalt

Internasjonalt arbeid har hatt stor plass i 2025. I april tok prosjektet «Let's Share» partnere fra Finland, Latvia, Litauen og Polen til Oslo, der tre dager med fagsamlinger og diskusjoner om beste praksis i Østersjø-regionen ble gjennomført. En delegasjon fra IOM Usbekistan besøkte ROSA for å lære om norsk inkluderingspraksis og støttesystemer – med mål om å styrke kapasiteten hjemme i møte med migrantkvinner og menneskehandelsutsatte. ROSA besøkte også Reden i København for å drøfte videre samarbeid om bistand til utenlandske kvinner.

En skotsk stortingspolitiker besøkte ROSA for å lære om sexkjøpsloven og den nordiske modellen – i en tid der Skottland selv vurderer lignende lovgivning. Og i Strasbourg holdt ROSA, sammen med bistandsadvokat, innlegg om en konkret menneskehandels sak i NGO- og advokatnettverket under Europarådets arbeid mot menneskehandel.

Europarådets ekspertgruppe GRETA var i Norge i juni og hadde bilateralt møte med ROSA om situasjonen her hjemme. Rapporten om Norges forpliktelser ventes i 2026 – og ROSA har bidratt til at den vil speile virkeligheten.

På Stortinget og i høringsalen

ROSA har i høst løftet stemmen i to viktige budsjettøringer. I barne- og kulturkomiteen handlet innlegget om identifisering av utsatte for menneskehandel blant enslige mindreårige asylsøkere og om å sikre dem lovfestet rett til krisesenteropphold. I justiskomiteen uttrykte ROSA sterk bekymring for at regjeringens budsjettforslag i praksis kutter midlene til dem som allerede står aller svakest.

ROSA har også levert høringsvar til ny krisesenterlov, deltatt i Justisdepartementets rundebordsmøte om nasjonal strategi mot menneskehandel, og vært vertskap da departementet presenterte strategien for sivilsamfunnet. Da den nasjonale strategien for 2025–2030 ble lansert i mai – med 18 tiltak fordelt på fire innsatsområder – var ROSAs bekymringer klare: for mange mangler, for mye byråkratisering. Sivilsamfunnet samlet seg 17. juni for å diskutere nettopp dette.

I retten

2025 har også vært et år der ROSA har stått i rettssalen. ROSA har vitnet i sivil søksmål mot staten ved UNE, og har over tid vært involvert i en langvarig og svært krevende sak med nasjonale og internasjonale dimensjoner – i tett samarbeid med advokater på begge nivåer, og der både ROSA og Krisesenteret i Salten har vitnet i retten.

En særlig utfordrende sak om utnyttelse til kriminalitet har også krevd mye i år, der en person står overfor utvisning fra Norge. I denne saken har ROSA fått bistand av Professor Parosha Chandran, menneskerettsadvokat fra London – et samarbeid som illustrerer alvoret i saken og viktigheten av internasjonalt juridisk nettverk.

Et kongelig besøk

30. oktober besøkte H.K.H. Dronning Sonja ROSA. Hun fikk en orientering om ROSAs arbeid, menneskehandelsfeltet og det juridiske landskapet – og møtte deretter tre kvinner som ROSA bistår eller har bistått. Det ble et sterkt møte. Damene var spente og nervøse i forkant, men møtet gikk svært godt.

Den 4. desember besøkte Dronningen også Adora-prosjektet og den internasjonale klassen. ROSA setter stor pris på at Dronningen retter oppmerksomheten mot en av samfunnets mest sårbare grupper – og at hun møter dem med ekte nysgjerrighet og omsorg.

Kunnskap og kapasitetsbygging

Gjennom hele året har ROSA bidratt med undervisning og kunnskapsdeling: foredrag for Nasjonalt ankomstsenter, for Soroptimistklubben og for Soroptimistenes nasjonale digitale forening, innspillinger med RVTS Øst til kurs om rus, vold og

utnyttelse, deltakelse i et FoU-prosjekt om arbeidstakere i gråsonen mellom sosial dumping og tvangsarbeid, og læringsbesøk for et ressursteam fra Tromsø – der ROSA tok dem med til Oslo Krisesenter og Lauras Hus for å vise hvordan spesialisert bistand ser ut i praksis.

Under Arendalsuka holdt ROSA innlegg på arrangementet «Jakten på milliardene» – om hvordan kriminelle tapper samfunnet gjennom arbeidslivskriminalitet. En påminnelse om at menneskehandel ikke er isolert fra resten av samfunnet. Det er vevd inn i det.

HKH Dronning Sonja besøker Adora, Beauty- og Helseakademiet.

En hjertelig takk til våre støttespillere

Bak alt ROSA gjør, finnes det mennesker og organisasjoner som stiller opp – ikke fordi de må, men fordi de bryr seg. I 2025 har vi igjen fått kjenne på den varmen, og vi ønsker å ta oss tid til å takke hver og en av dere ordentlig.

Jesu Kristi kirke av siste dagers hellige – Oslo donerte både hygienepakker og julepakker til våre brukere. Hygiene-pakkene er praktiske og viktige, men de bærer også på noe mer: en påminnelse om at noen ser deg og tenker på deg. Julegavene skapte ekte glede – særlig for barna som har fulgt mødrene sine gjennom et krevende år. Den type glede er ikke til å ta feil av.

Soroptimistene Nordstrand har nok en gang vist at de vet hva omsorg ser ut som i praksis. Velkomstbagentene de donerte er fylt med nødvendige artikler – men det de egentlig inneholder, er en beskjed til den som mottar dem: du er velkommen her, og vi vil deg godt.

Foreningen Betzy ga våre brukere noe som ikke kan kjøpes for penger, men som koster penger å gi: opplevelser. Turer til Tusenfryd, cruise på Oslofjorden, høst-aktiviteter og koselige før-jul-turer. For mennesker som sjelden har mulighet til slike øyeblikk, betyr dette uendelig mye. Foreningen Betzy donerte 100 000 kroner til ROSA – midler vi uavkortet bruker på utsatte for menneskehandel og deres barn. Vi er dypt takknemlige.

Miniøya donerte festivalbilletter, og det ble til en dag fylt med musikk, farger, latter og barn som for en stund bare fikk være barn. Slike øyeblikk glemmes ikke.

Norsk Tjenestemannslag (NTL) bidrar med økonomisk støtte som gjør det mulig for oss å opprettholde og videreutvikle arbeidet vårt. Takket være dere kan vi fortsette å stå der vi trengs.

Til alle dere som har gitt av tid, penger, kreativitet og hjerterom i 2025 – tusen takk. Dere er ikke støttespillere i utkanten av dette arbeidet. Dere er en del av det. Sammen gjør vi en forskjell som virkelig betyr noe. ❤️

Bak hvert tall er et menneske.
ROSA jobber hver dag for at mennesker utsatt for menneskehandel skal få trygghet, juridisk hjelp og en reell sjanse til å starte på nytt.

Støtt ROSA.
Fordi ingen skal stå alene.

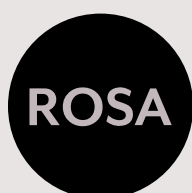

VIPPS: 546044

GAVEKONTO: 1506.14.25451

Tusen takk for at du står sammen med oss
– sammen kan vi gi utsatte en ny start!

TRYGGHET ER EN RETTIGHET, IKKE ET PRIVILEGIUM.

22 33 11 60

DEN NASJONALE
HJELPETELEFONEN MOT
MENNESKEHANDEL

www.rosanorge.no
rosa@krisesenter.com